

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ȚI.

Pe unu anu 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.
România și străinătate:
Pe anu 36 fr., pe șese luni 18 fr., pe trei luni 9 franci.

ANULŪ XLVIII.

SĚ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrierile nefrancoate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrămît.

NR. 9.

Sâmbătă 12 (24) Ianuarîu

1885.

Românii, Tronulŭ și opiniunea publică.

VIII.

Cei ce nu cunoscŭ împrejurările vieței publice dela noi, se vorŭ fi mirândŭ, că în anulŭ 1868 sub unŭ regimŭ constituționalŭ, care preste acēsta se dă de celŭ mai liberalŭ regimŭ pe lume, o mică adunare de Români transilvănieni a pututŭ pricinŭi atâta amărăciune celorŭ dela putere. Și pentru ce? Numai și numai fiind-că s'a pronunțatŭ în favoarea autonomiei Transilvaniei și pentru egala îndreptățire a națiunii române; s'a pronunțatŭ, c'unŭ cuvântŭ, în favoarea unui programŭ politicŭ ce trebuia sĕ fie admisŭ și respectatŭ în ori și ce statŭ, unde se guvernăză după forme constituționale și unde libertatea individuală a cetățenilorŭ este unŭ dreptŭ recunoscutŭ în realitate, ear nu numai pe hârtiă.

Atâtŭ de leală și constituțională a fost procederea de atunci a Românilorŭ, cari au voitŭ ca celŭ puținŭ pe calea publicității sĕ câștîge încuviințare și valoare convicțiunilorŭ lorŭ politice, încâtŭ chiar juriulŭ din Peșta a achitatŭ în Decembrie 1868 pe redactorulŭ „Federațiunei,” ce eșia p'atunci în Peșta, și care, din cauză că susținea cu totă tăria programa politică a Românilorŭ ardeleni, fŭ trasă în judecată pentru crima de turburare a liniștei publice.

Pentru ce era dĕr guvernulŭ ungurescŭ așa de înverșunatŭ asupra pronunțamentistilorŭ, încâtŭ le făcŭ procesŭ și îi amenință că-i va băgă pe toți în temniță? De ce prigonea pe redactorii români, între aceștia și pe redactorulŭ de atunci alŭ fôiei nôstre, cari apĕrau cu credință cauza poporului românŭ ardelenŭ?

Care era sĕmburele manifestațiunilorŭ naționale din 1868?

Românii simțiau necesitatea de a aduce o probă despre aceea, că majoritatea populațiunei Ardĕlului nu consĕmte la actele violente ale guvernului și ale dietei unguresci din Peșta și că națiunea română se află într'o stare de siluire fiindŭ condamnată la rolulŭ de privitoră mută.

Guvernulŭ ungurescŭ din contră tocmai aceea voia sĕ evite, ca Tronulŭ și opiniunea publică sĕ nu afle cumva adevĕratele dorințe și plângerî ale Românilorŭ.

Dovadă pentru acēsta este și faptulŭ, că după ce mișcarea națională din Transilvania luase nisce dimensiuni, încâtŭ nu se mai putea negă existența unei nemulțămîri ôre-care între Români, cei dela putere și-au pusŭ tôte silințele spre a lăși opiniunea, că acēstă nemulțămire este numai o urmare a unorŭ agitațiunii din afară, ĕr nu eșpreșiunea reală a stărei poporului. Foile maghiare scriau și atunci, cum scriu și ađi de câte ori se tractăză de o faptă întreprinsă în apĕrarea individualității nôstre naționale, că âmbă agenți muscălescî prin țĕră, că conducĕtorii noștri conspiră cu dușmanii statului ș. a. ș. a. Țiarele din Clușiu mai adăugeau, că profesorii români din Blașiu primescŭ pe fie-care anŭ bani dela principele României și că prin urmare pronunțamentulŭ ar fi fostŭ rezultatulŭ unei mari conspirațiunii daco-române.

Dĕr nu numai opiniunea publică din întru și din afară era astfelŭ informată despre noi și despre năsuințele nôstre, ci și Tronulŭ. Încă și acum resĕmțimŭ impresiunea durerôsă ce ni-

causat'o scirea, că Maiestatea Sa s'a esprimatŭ în audiența privată, despre care vorbirămŭ în articolulŭ trecutŭ, cu cuvinte muștrătore asupra purtărei unorŭ preoți români „cari ar rĕmni la stă-rile din statulŭ românŭ vecinŭ.”

Se 'nțelege, că interesele partidei maghiare dela putere cereau, ca Coróna sĕ nu afle adevĕratele dorințe și plângerî ale Românilorŭ, pentru că aflându-le ea s'ar fi folositŭ fără îndoială de dreptulŭ ei, spre a face ca sĕ se delătoreze după putință cauzele nemulțămirei nôstre.

O altă direcțiune ar fi luatŭ în totŭ casulŭ afacerea „liniștirea Transilvaniei,” ce o dorea atâtŭ de multŭ Suveranulŭ nostru, dacă ar fi aflatŭ, că preoții și ceilalți Ardeleni, cari au fostŭ trași în judecată în vĕra anulŭi 1868, erau în adevĕrŭ cetățeni leali și credincioși, cari nu doreau decătŭ binele țĕrii și pacea și mulțămirea popórelorŭ ei.

Era naturalŭ, ca cei dela putere, cari stăruiau în direcțiunea de a nimici cu totulŭ îndiviuualitatea națională a Românilorŭ, sĕ întrebunțeze tôte mijlocele spre a suprimă vocea poporului românŭ și în țĕră, după ce au suprimat'o pe terĕmulŭ parlamentarŭ.

Puținŭ îi durea pe ei de aceea, că unulŭ séu altulŭ dintre cei vr'o de ce deputați de naționalitate română, cari s'au străcuratŭ prin strîmtoarele legi electorale feudale în dieta de încoronare din Peșta, debută cu câte unŭ votŭ separatŭ séu cu câte unŭ discursŭ antiguvernamentalŭ; puținŭ i-a neliniștitŭ și proiectulŭ de resoluțiune prin care 17 deputați români din Ungaria și din Ardĕlŭ împreună cu deputații naționali sĕrbi aflători în dieta din Peșta, au protestatŭ în contra proiectuluiŭ de lege în cauza uniunei; trecut'au cu ușurință și asupra celorlalte contra-propunerî făcute în favoarea naționalitățilorŭ și apĕrate cu atâta energiă și înțelepciune de cătră cei mai distinși dintre memorații deputați, pentru că își diceau: aceștia suntŭ o minoritate cu totulŭ neînsemnată, care dispare în marea sutelorŭ de deputați maghiari și Suveranulŭ, care guvernăză cu miniștri și cumajoritatea, nu pôte sĕ mai țĭnă sĕmă și de votulŭ unei minorități atâtu de neînsemnate.

Așa s'a și întĕmplatŭ. Guvernulŭ cu majoritatea au decretatŭ fusiunea Ardĕlului cu Țĕra ungură și fiind-că Coróna stăruia ca sĕ se ia în considerare și cererile naționalitățilorŭ, au compusŭ și au votatŭ faimósa lege poreclită „pentru egala îndreptățire a naționalitățilorŭ”, care ceea ce ne dă cu-o mână ne ia cu de ce.

Noi Românii transilvănieni la tôte aceste acte n'amŭ fostŭ decătŭ privitori muți și numai ca din întĕmplatŭ s'au aflatŭ câțiva între deputați, cari și-au redicatŭ vocea în favoarea nôstră, fără a dobĕndi însĕ vre-o ascultare.

Discursulŭ tronului, prin care s'a închisŭ dieta din Peșta la 10 Decemvre 1868 anunță în modŭ laconicŭ că „uniunea Transilvaniei cu Ungaria a intratŭ în șirulŭ faptelorŭ împlinite” și cătŭ pentru concesiunile făcute naționalitățilorŭ în schimbulŭ drepturilorŭ, ce li s'au luatŭ, dĭse:

„Egala îndreptățire, de care cetățenii diferitelorŭ naționalități se bucurau în relațiunile politice și civile și până acum, a-ți estins'o și asupra terenului limbelorŭ lorŭ, asigurândŭ D-Vóstră prin lege acele pretensiuni ale lorŭ, cari nu stau în contradicere cu condițiunile administrațiunei și justiției. Sperămŭ că credincioșii Noștri cu limbă

nemaghiară își vorŭ află deplina lorŭ liniștire în aceea conviugere, că statulŭ asigură fie-cărui cetățĕnŭ libertatea și desvoltarea limbei sale materne în modŭ egalŭ.”

Șese-spre-dece ani au trecutŭ de cândŭ Suveranulŭ a esprimatŭ acēstă speranță din înălțimea Tronului.

Implinitu-s'a ea și decă nu s'a împlinitŭ cunósce Tronulŭ ađi adevĕratele cauze ale neliniștei și nemulțămirei credincioșilorŭ Sĕi de limbă nemaghiară?

CRONICA POLITICĂ.

De cătăva vreme „Pester Lloyd” publică unŭ șirŭ de articuli de fondŭ subscriși de deputatulŭ Bela Grünwald, — în cestiunea institutiunii comitatelorŭ, — în contra lui Kossuth, care nu de multŭ întrevenise pentru institutiunea comitatensă avitică. Grünwald, cunoscutul dușmanŭ alŭ naționalitățilorŭ, dĭce: „Numai alegerea face posibilŭ, că și vestiții „agitatori” ai naționalitățilorŭ, cari suntŭ aci „agenții” statelorŭ dușmane nouĕ, ajungŭ în corpulŭ funcționarilorŭ și chiar în fruntea lui. Pôte fi unŭ adevĕratŭ Ungurŭ, care sĕ privrscă și sĕ suferĕ acēsta cu nepăsare? Comitatulŭ în forma sa de ađi nu e bine întocmitŭ. Comitatulŭ de ađi cu funcționarii sĕi aleși periclităză interesulŭ naționalŭ și libertatea. Administrarea de sine, ca în Anglia și Prusia, nu o putemŭ încredința comitatului, fiindcă acēsta în împrejurările nôstre e cu neputință etc.

Grünwald, Ungurŭ „adevĕratŭ,” și putea cruța timpulŭ, ĕr lui „Pester Lloyd” și hârtia și cernĕla. Toți articuli lui, lungi de câte două și trei colóne, se puteau resuma în câteva cuvinte: „Focŭ și pârjolŭ în totŭ ce nu e ungurescŭ.”

Țiarele englese sunt fôrte amărite de cuprinsulŭ notelorŭ ce le-au înmănatŭ puterile continentale Franța, Germania, Austro-Ungaria și Rusia, guvernului englesŭ în cestiunea egiptĕnă. „Times” provocă pe Granville sĕ arate, că elŭ pôte apĕra demnitatea și onoarea Angliei. Propunerile englese pretindŭ unŭ controlŭ alŭ tuturorŭ puterilorŭ, dĭce „Times,” și încă în celŭ mai ofensătorŭ modŭ; Anglia nu pôte primi astfelŭ de propunerî. „Standard” e de aceeași părere, dĭcĕndŭ că amesteculŭ puterilorŭ în afacerile Egiptului este absurdŭ și de nesuferitŭ. Singurulŭ rĕspunsŭ ce se pôte da puterilorŭ este, după numita fôie, unŭ „Non possumus” energicŭ în contra propunerilorŭ puterilorŭ, și „Morning Post” și se bucură de misiunea turcĕscă, care — dĭce elŭ — pôte că aduce mai sănĕtose propunerî decătă celelalte puteri. „Daily News” nu vede destulŭ curagiu în guvernŭ. Foile provinciale cerŭ unŭ pasŭ energicŭ din partea cabinetului. „Pall Mall Gazette” încă combate orice autoritate coordinată Angliei în Egiptŭ.

Cum vedemŭ cestiunea egiptĕnă se înăspreșce, căci opiniunea publică în Anglia este în contra oricărei cedări din partea guvernului englesŭ. Puterile continentale pe de altă parte nu vorŭ suferi, ca Anglia sĕ nesocotĕscă propunerile ce le facŭ ele.

Pressa europĕnă se ocupă multŭ de împrejurarea că Italia nu s'a alăturatŭ la contrapropunerile puterilorŭ continentale în cestiunea Egiptului, și unele ȕare caută a deduce de aci, că raportulŭ dintre Italia și puterile aliate a luatŭ o altă schimbare în favoarea Angliei. Întrebarea e că făcut-a Italia cu premeditare acēsta, séu cele patru puteri continentale au găsitŭ cu cale ca în acēstŭ casŭ sĕ nu mai atragă în cerculŭ lorŭ și pe Italia, sciindŭ că din acēstŭ motivŭ atitudinea Italiei va remănea ca și până acum? Se scie că în cestiuni coloniale Italia înclină mai multŭ spre Anglia, cu tôte acestea presa germană și austro-ungară crede, că acēstă atitudine a regatului italianŭ în cestiunea egiptĕnă nu va slăbi intru nimicŭ raporturile amicale ce esistă între Roma, Berlin și Viena.

O recĕlá ôre care se observă și în rapoturile dintre Spania și Germania. Se scie că de multŭ era vorba,

Cursul la bursa de Viena

din 22 Ianuarie st. n. 1885.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes Rentă de aur, Amortisarea datoriei, Bonuri rurale, etc.

Bursa de București.

Cota oficială dela 9 Ianuarie st. v. 1884.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes Renta română, Credit fonc. rural, Banca națională, etc.

Cursulu pieței Brașovă

din 23 Ianuarie st. v. 1885.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes Bancnote românești, Argint românesc, Napoleon-d'or, etc.

Numere singuratiche din „Gazeta Transilvaniei” se pot cumpăra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)

Acei domni abonați ai noștri, cari au plătit prețulu abonamentului pe jumătate de an... delă 1 Aprile 1884, care pentru Austro-Ungaria face 2 fl., er pentru România 8 lei.

ADMINISTRAȚIA „GAZ. TRANS.”

2-3

ANUNCIU.

La bunul seminarialu în Cutu a devenit vacantu unu postu de oficialu de economiă pent'unu tēneru neînsuratū. Dcitorii de a primī acestu postu sē se adreseze până la 1-ma Martiu a. c. la Administraținea bunului în CUTU poșta ultimă Szasz-Sebeșu.

Mai pe nimica

am cumpărat 1980 bucați ceasornice fine

prin licitațune dela una din cele mai mari fabrici din Geneva, in urma căreia mē aflū în plăcuta poziția de a potē trimite doritorilor cu promitea cele mai fine și de baijocură etine ciasonice, a căroru capacuri a fostu costatū mai multu decātū costă astăzi întregulu.

Nu mai pentru fl. 5.10 unu ceasornicu cilindru din aur frantuzesc Double, sēu Nickel de argintū, finū gravatū și guillochat, pe minute regulatū. Totū acesta din argintū curatū proba 18, probate de oficiu c. r. de punciare, bine aurite fl. 7. Numai fl. 7.40 unu ceasornicu anker din celū mai finū aurū double sēu argintū nickel, finū gravatū și guillochat cu 15 rubine, cu secundarū, repassatū după secundă. Totū acesta din argintū pr. 13 de oficiu c. r. de punciare probate și bine aurite fl. 11. Numai fl. 8.50 unu remontoir de Washington din aurū double sēu argintū nickel, de trāsū fără cheiā, cu aparatū pentru îndreptarea minutarelōr și cu unū mecanismū finū din nickel, totū acesta din argintū curatū pr. 13 de c. r. oficiu de punciare probatū fl. 13. Pentru mersul regulatū a tuturor acestōr ceasornice sē dā garanția pe cinci ani. Pe lângă totū efimăteā fābulōsā sē mai dā gratis la ficare ceasornicu și unū lanțu de aurū double. Comandele cu bani gata sēu prin remburse prin poștā sē se adreseze la Uhren-Fabriks-Hauptdepot WIEN, 11, Schiffamts-gasse 20 I. H. RABINOVICZ.

Nr. 14216-1884.

2-3

Concursu.

Pentru ocuparea unu postu vacantu de practicantū magistratualu cu unū salarū de 400 fl. anualmente, — se escrie prin acēsta concursu. Competenții pentru acēstu postu au sē documenteze, pe lângā aceea că au absolvatū cursul de 4 ani de jurā și că posedū celū puținū esamenulū de statū politicū, — că nu au trecutū încă peste etatea de 40 de ani. Respectivele petițiunī astfel instruate sunt a se așterne celū multū până în 10 Februaru a. c. la 5 ore după prānțu subscrisului magistratū. Brașovū in 17 Ianuaru 1885. Magistratulū orășenescū.

Mersul trenurilor

pe linia Predeal-Budapesta și pe linia Teiuș-Arad-Budapesta a călei ferate orientale de statū reg. ung.

Large table with multiple columns showing train schedules for routes: Predeal-Budapesta, Budapesta-Predeal, Teiuș-Arad-Budapesta, Budapesta-Arad-Teiuș, Arad-Timișoara, Timișoara-Arad, and Petroșeni-Simeria. Columns include station names and train times.

Nota: Orele de nopte sunt cele dintre liniile grōse